

Sygn. akt II Ca 193/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Grażyna Kobus

Sędziowie: SO Barbara Nowicka

SO Aleksandra Żurawska

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. K.**

przeciwko(...) **w W.**

o zapłatę 54.000 zł

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 23 listopada 2012 r., sygn. akt I C 38/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt II b w ten sposób, że zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powoda skapitalizowaną rentę uzupełniającą za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 72.969,01 zł obniża do kwoty 31.089,22 (trzydzieści jeden tysięcy osiemdziesiąt dziewięć 22/100) zł nie naruszając dalszych postanowień tego punktu;

II. oddala dalej idącą apelację;

III. znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 193/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Świdnicy zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda R. K. zadośćuczynienie w kwocie 49.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, nadto tytułem renty uzupełniającej skapitalizowanej za okres od 8 września 2008 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. – kwotę 41.788,79 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 22 marca 2011 r. , a za okres od dnia 1 stycznia 2011r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. zasądził kwotę 72.969,01 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi : od kwoty 1361,29 zł od 5 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty; od kwoty 1456,31 zł od 5 lutego 2011 r. do dnia zapłaty; od kwoty 1335,21 zł od 5 marca 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1342,72 zł od dnia 5 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1714,97 zł od dnia 5 maja

2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1752,13 zł od dnia 5 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1819,88 zł od dnia 5 lipca 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1916,77 zł od dnia 5 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1993,81 zł od dnia 5 września 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1759,13 zł od dnia 5 października 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1395,00 zł od dnia 5 listopada 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1764,35 zł od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1121,22 zł od dnia 5 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1101,39 zł od dnia 5 lutego 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1306,23 zł od dnia 5 marca 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1418,37 zł od dnia 5 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1539,98 zł od dnia 5 maja 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1638,59 zł od dnia 5 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1871,68 zł od dnia 5 lipca 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1480,19 zł od dnia 5 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, zaś tytułem dalszej renty uzupełniającej zasądził kwotę po 1500 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 września 2012 r., płatną do 5 - ego dnia każdego kolejnego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki oraz ustalił odpowiedzialność strony pozwanej na przyszłość wobec powoda za dalsze ewentualne następstwa wypadku z dnia 10 marca 2008 r., a dalej idące powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 10 marca 2008 r. w J. na skutek naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym J. N., kierujący pojazdem marki P. (...), jadąc od strony miejscowości S. w kierunku L., nie zachował należytej ostrożności w czasie wykonywania manewru skrętu w lewo w ulicę (...), wymusił pierwszeństwo przejazdu prawidłowo jadącemu od strony L. motorowerowi marki R. prowadzonemu przez powoda R. K. , na skutek czego doszło do zderzenia tych pojazdów . W wyniku wypadku powód doznał poważnych urazów lewej kończyny dolnej. Za ten czyn J. N. został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Jaworze z dnia 12 stycznia 2009 r., w sprawie II K 627/08 na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres próby 3 lat i zobowiązany do naprawienia w części szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz powoda kwoty 5.000 zł w terminie 1 roku od uprawomocnienia się wyroku. Skazany wywiązał się z

tego obowiązku i w dniu 21 stycznia 2010 roku zapłacił powodowi 4.000 zł , a tydzień później 1.000 zł . Po wypadku powód był hospitalizowany w Wojewódzkim Szpitalu (...)w L.na Oddziale (...)od 10 marca 2008 r. do 22 marca 2008 r., gdzie rozpoznano otwarte złamanie wieloodłamowe nasady i przynasady kości udowej lewej , złamanie otwarte wieloodłamowe kości piszczelowej lewej, rany tłuczone głowy i zastosowano leczenie operacyjne polegające na zespoleniu gwoździem śródszpikowym ryglowanym podudzia lewego, wyciągu za guzowatość piszczeli , stabilizacji złamania kości udowej płytką LISS i zszycia rany na podudziu i punktowych ran na udzie lewym. W dniu 3 kwietnia 2008 r. powód zgłosił szkodę do Oddziału strony pozwanej w L.. W dniu 28 kwietnia 2008 r. strona pozwana wypłaciła powodowi zaliczkę w kwocie 2.000 zł. W dniu 5 maja 2008 r. powód wystąpił o wypłatę odszkodowania za zniszczoną odzież w kwocie 280 zł oraz o zwrot kosztów opieki za okres od 23 marca 2008 r. Strona pozwana wypłaciła powodowi z tego tytułu odszkodowanie w całości. W dniu 16 czerwca 2008 r. wypłacono powodowi tytułem zaliczki na poczet zadośćuczynienia dalszą kwotę 2.000 zł. Na zlecenie strony pozwanej lekarz orzecznik w dniu 1 sierpnia 2008 r. ustalił zaliczkowo 20 % trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda w związku z wypadkiem , po czym wypłacono powodowi dalsze zadośćuczynienie w kwocie 11.000 zł. Pismem z dnia 29 grudnia 2008 r. powód zawiadomił stronę pozwaną, że jego leczenie nie zostało zakończone, że stwierdzono u niego całkowitą niezdolność do pracy i przyznano od 8 września 2008 r. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do 31 października 2009 r.. W dniu 26 stycznia 2009 r. dopłacono powodowi tytułem zadośćuczynienia 5.000 zł (do łącznej kwoty 20.000 zł). Orzeczeniem z dnia 6 kwietnia 2009 r. działający na zlecenie pozwanej lekarz orzecznik chirurg – ortopeda - traumatolog stwierdził zakończenie leczenia powoda i ustalił 30 % trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda. W dniu 23 kwietnia 2009 r. strona pozwana dopłaciła powodowi dalszą kwotę 8.000 zł zadośćuczynienia. Pismem z dnia 1 czerwca 2009 r., złożonym 5 czerwca 2009 r. pełnomocnik powoda zgłosił żądanie zapłaty 94.400 zł, w tym zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł oraz zwrotu kosztów opieki medycznej w kwocie 14.400 zł za okres od 22 marca 2008 r. sprawowanej przez żonę po 5 godzin dziennie x 6,50 zł za godzinę. Pismem z dnia 07 kwietnia 2009 r. pozwana poinformowała pełnomocnika powoda, że zmieniła dotychczasowe stanowisko i przyznaje powodowi zadośćuczynienie w łącznej kwocie 31 000 zł. Pismem z dnia 24 lutego 2010 r. powód zwrócił się do pozwanej o zwrot dalszych kosztów zakupu leków i rehabilitacji, dołączył do pisma rachunki na zakup leków i w dniu 5 marca 2010 r. strona pozwana zwróciła

powodowi z tego tytułu 402,08 zł. Kolejnym pismem z dnia 29 września 2010 roku powód zażądał zwrotu dalszych kosztów leczenia dołączając rachunki za prywatne konsultacje lekarskie, rehabilitację i zakup leków. Koszty te w kwocie 315,93 zł. zostały powodowi zwrócone. Od 23 do 26 stycznia 2011 r. powód ponownie przebywał na leczeniu szpitalnym w Wojewódzkim Szpitalu (...)w L., gdzie wykonano artroskopię kolana lewego, w trakcie której usunięto błony odsłaniające powierzchnie stawowe z zaleceniem kontynuacji leczenia usprawniającego ambulatoryjnego, następnie powód korzystał ze specjalistycznej pomocy w Poradni (...) przy tym Szpitalu. W dacie 19 września 2011 r. hipotetyczny zarobek powoda z okresu trzech miesięcy wyniósłby

Sygn. akt II Ca 193/13

3 839,42 zł brutto. W lipcu, wrześniu, październiku, listopadzie i grudniu 2008 r., w marcu, kwietniu, maju 2009r., lutym i marcu 2011 r. powód uczęszczał za zabiegi fizjoterapeutyczne, do grudnia 2011 r. leczył się w Poradni(...)w R.. W kwietniu i maju 2009 r. był rehabilitowany częściowo odpłatnie i za zabiegi w kwietniu 2009 r. zapłacił 140 zł. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 22 września 2008 r. powód został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy w okresie do 31 października 2009 r. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 27 września 2010 r. powód został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy do 31 marca 2011 r. w związku narządem ruchu. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 21 marca 2011 r. został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 31 marca 2013 r. Powód ma (...)lata, wykształcenie zawodowe o kierunku ślusarz-mechanik, posiada uprawnienia do obsługi suwnic i amatorskie prawo jazdy. Przed wypadkiem od czasu ukończenia szkoły, przez 22 lata pracował w (...)w B., jako operator maszyn kamieniarskich. Praca ta wymagała dźwigania, ruchu, w pozycji stojącej i polegała na sterowaniu komputerowym maszyny kamieniarskiej oraz na przenoszeniu ręcznie poszczególnych elementów podlegających obróbce na stole, a gdy suwnica była zajęta powód przynosił ręcznie pojedyncze elementy o wadze 20-30 kg. Przez 22 lata pracy nie miał żadnego spóźnienia, był szanowanym pracownikiem, miał najwyższą stawkę wynagrodzenia, Pracował po godzinach oraz w soboty i niedziele. Ma żonę i dwoje dorosłych dzieci, jego żona przez długi czas nie pracowała. Zarobki powoda były znaczącym i głównym źródłem utrzymania rodziny, albowiem we wsi, w której mieszka i w okolicy nie ma pracy. Powód prowadził aktywny tryb życia, grał w ping - ponga, amatorsko w piłkę nożną, jeździł dużo motocyklem i rowerem, dojeżdżał do pracy rowerem. Zużywał 1 rower rocznie, jazda rowerem była jego pasją. Co roku wyjeżdżał z rodziną na urlop nad morze, odwiedzał swoją rodzinę zamieszkałą w B.. Robił zakupy, wykonywał prace domowe, pielęgnował przydomowy sad. Po wypadku, w wyniku którego doznał wieloodłamowego otwartego złamania lewej nogi i wielu otarć skóry w ciągu 2 tygodni przeszedł 2 operacje, miał duży ubytek krwi i przetaczano mu krew. W dzień i noc aplikowano mu leki przeciwbólowe, ale mimo tego odczuwał ból, który dokucza mu do tej pory. Cierpiał również z tego powodu, że wdała się martwica. Nie był zdolny do samoobsługi, przez półtora roku poruszał się o kulach z nogą podniesioną do góry, później mógł delikatnie stąpać o jednej nodze, a do chwili obecnej porusza się przy pomocy jednej kuli. Przez rok po wypadku nie mógł samodzielnie myć się w łazience, nadal potrzebuje pomocy przy wejściu do wanny. Od czasu wypadku z braku ruchu przytył ok.20 kg, jego życie diametralnie się zmieniło. Nie może pogodzić się ze swoją niesprawnością i brakiem samodzielności, bardzo przeżywa, że nie może pracować zawodowo, w sadzie, remontować domu, uprawiać sportów, przygnębiają go dolegliwości bólowe i konieczność korzystania z pomocy innych osób w sprawach życia codziennego. Ubolewa nad brakiem kontaktu z kolegami, którzy rzadko go odwiedzają i z rodziną zamieszkałą poza jego miejscem zamieszkania. Pogorszenie sytuacji materialnej w jego rodzinie, a także jego niesprawność, niemożność wykonywania bieżących remontów lub prac porządkowych w sadzie bywa przyczyną konfliktów małżeńskich. Od daty wypadku przez cały czas powód podlega leczeniu lub rehabilitacji, korzysta z usług publicznej służby zdrowia, odpłatnie 2-krotnie korzystał z konsultacji lekarskich. Na dojazdy

do lekarzy i na rehabilitacje oraz leczenie (koszt paliwa) i leki wydaje średnio od 200 do 300 zł miesięcznie. Kupuje leki przeciwbólowe (T., K., maści przeciwbólowe) i nasenne, w większej ilości niż przepisywane przez lekarzy. W związku z zażywaniem dużej ilości leków przeciwbólowych ma problemy z żołądkiem, odczuwa nudności. W wyniku wypadku powód ma blizny pooperacyjne uda i podudzia, wyszczuplenie lewego uda o 30 mm, przy ruchach w prawym stawie kolanowym stwierdzono wyczuwalne trzeszczenie, ma ograniczony ruch w lewym stawie kolanowym do kąta 90 stopni, opór świadczący o zaryglowaniu kostnym., przy ruchach znaczne trzeszczenie, a przy poruszaniu się utyka

na lewą nogę. Jakkolwiek dotychczasowe leczenie co do złamań doznanych w wyniku wypadku zostało zakończone, to nadal należy prowadzić leczenie stawu kolanowego będącego następstwem wcześniej wymienionych urazów i złamań, które są nieodwracalne. W dalszym ciągu wymaga prowadzenia zabiegów fizykalnych, jako przygotowania do alloplastyki stawu w razie powstania takiej potrzeby. Mimo zrostu złamań, nastąpiło pogorszenie ogólnego stanu zdrowia powoda w postaci częściowej dysfunkcji kończyny dolnej lewej w postaci ograniczeń ruchu i zmian zwyrodnieniowych stawu kolanowego, jako niewątpliwych skutków wypadku. Aktualny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w zakresie schorzeń i dysfunkcji narządów ruchu związanych z wypadkiem wynosi 33 %. Powód nadal będzie odczuwał dolegliwości związane z aktualnym stanem stawu kolanowego, zmian zwyrodnieniowych, powodujących ból kolana oraz ograniczenie zgięcia do kąta prostego uniemożliwiającego bieganie, przysiad, choć badania radiologiczne z 2011 r. wskazujące na pełny zrost złamań wskazują, że powód odzyskał częściową zdolność do pracy w listopadzie 2011 r. w zakresie prac nie wymagających poruszania się po różnych poziomach, wykonywania przysiadów, wspinania po rusztowaniach, drabinach. W związku z wypadkiem powód doznał urazu psychicznego, cierpienia, niepokoju, lęku, poczucia zagrożenia i nadal doświadcza tych przeżyć. Stracił poczucie własnej wartości, nie jest zdolny do pełnienia ról społecznych w sposób, który przed wypadkiem dawał mu satysfakcję i był treścią jego życia (rola zawodowa, koleżeńska, głowa rodziny). Czuje się nieprzydatny, niepotrzebny, traci kontakt z kolegami, nie jest w stanie spędzać wolnego czasu zgodnie z wcześniejszymi zainteresowaniami. Doświadcza powolnego, ale stałego procesu wyobcowania z życia społecznego. Pogorszyły się jego relacje rodzinne, bowiem częściej reaguje złością na codzienne problemy. Z lękiem patrzy w przyszłość, obawia się pogłębienia kalectwa. Frustracja graniczy z wyczerpaniem nerwowym. Doświadczając bezradności, lęku, beznadziei, stara się ukrywać te uczucia przed najbliższym otoczeniem. Znajduje się on w przewlekłej sytuacji stresowej z objawami nerwicowymi. Wymaga wsparcia psychologicznego, na które jednak nie godzi się, wierząc, że sam się upora ze swoimi problemami. Rokowanie na przyszłość jest niepewne i jest zależne od postępów w zakresie uzyskania sprawności kończyny. Przeżycia, które doświadcza powód w związku z wypadkiem skutkują trwałym uszczerbkiem na zdrowiu wynoszącym 5 % wg rozp. Min. Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r. W związku z dolegliwościami kręgosłupa w lutym 2012 r. na zlecenie lekarza w Poradni (...)Wojewódzkiego Szpitala (...)w L.powód poddał się badaniu rezonansem magnetycznym. Badanie to potwierdziło zwyrodnienia, które wg lekarzy prowadzących, w tym lekarza neurologa są kolejnym następstwem urazów doznanych w wyniku wypadku. Powód ma

sygn. akt II Ca 193/13

problem z siedzeniem, chodzeniem, które sprawia mu ból, leczy się w związku z tymi dolegliwościami u neurologa dra E. F.w Ś., na zlecenie neurologa wziął serię zastrzyków, ostatnio we wrześniu 2012 r., albowiem ból ten jest dla niego nie do zniesienia. Przez to stał się jeszcze bardziej nerwowy. Nie zgłaszał w ZUS-ie pogorszenia stanu zdrowia, chociaż uważa się za całkowicie niezdolnego do pracy, czeka na termin kolejnego badania. W miejscu jego zamieszkania trudno jest znaleźć pracę, jego córka nadal jest bezrobotna, żona dopiero od niedawna podjęła pracę. W miejscowości, w której powód mieszka, nie można znaleźć pracy. Otrzymane od sprawcy wypadku świadczenie w kwocie 5.000 zł i od strony pozwanej w kwocie 31.000 zł powód przeznaczył na utrzymanie rodziny. Sytuacja w jego rodzinie z braku pieniędzy nadal jest nerwowa, m.in. dlatego, że mieszkanie wymaga remontu, a powoda na to nie stać. Powód pracował w (...) sp.z o.o. w B.od 1 kwietnia 1992 r. do 07 września 2008 r. na stanowisku maszynisty maszyn obróbki granitu - operatora lupiarki. Jego średnie wynagrodzenie netto w okresie od 1 grudnia 2007 r. do 29 lutego 2008 r. wyniosło 2.334,79 zł, w październiku 2007 r. brutto 3 067,79 zł, netto 2.147,15 zł, w lutym 2008 r. powód zarobił brutto 2900,45 zł, netto 2082,59 zł. Gdyby powód nadal pracował jego hipotetyczny zarobek w dniu 24 kwietnia 2009 r. brutto wynosiłby 3 635,00 zł. Z dniem 07 września 2008 r. tj. po wyczerpaniu zasiłku chorobowego 182 dni pracodawca rozwiązał z nim umowę o pracę. Na wniosek powoda z dnia 10 lipca 2008 r. ZUS przyznał mu rentę za okres od 8 września 2008 r. tj. po zaprzestaniu pobierania zasiłku chorobowego z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przyznając mu wyrównanie za okres do 31 października 2008 r. w kwocie 2030,89 zł netto i dalej po 1406,89 zł miesięcznie brutto, a po 1.171,27 zł netto miesięcznie. Hipotetyczny średni zarobek netto po potrąceniu podatku, składki ZUS i składki zdrowotnej na Fundusz Ochrony (...) - pracowników (...) sp. z o.o.w B., zatrudnionych na takim samym stanowisku jak powód, w okresie od maja 2009 r. do sierpnia 2012 r. w kolejnych miesiącach wynosił: 2562,13 zł, 2451,51 zł, 2628,15 zł, 2368,54 zł, 2629,96 zł, 2972,79 zł, 2941,97 zł, 2007,75 zł, 2375,10 zł, 2548,97 zł, 2722,91

zł, 3076,65 zł, 3236,40 zł, 3019,64 zł, 3420,10 zł, 3705,36 zł, 3402,50 zł, 3255,89 zł, 300,64 zł, 2939 zł, 2668,41 zł., 2763,43 zł, 2684,38 zł, 2363,60 zł, 2735,85 zł, 2773,01 zł, 2840,76 zł, 2937,65 zł, 3014,69 zł, 2780,01 zł, 2415,88 zł, 2785,23 zł, 2143,10 zł, 2122,27 zł, 2376,57 zł, 2482,71 zł, 2604,32 zł, 2702,93 zł, 2936,02 zł, 2544,53 zł. Od przyznania renty, tj. od 7 września 2008 r., powód otrzymywał w kolejnych miesiącach netto (po potrąceniach) : w październiku 2008 r. 2030,89 zł (za 2 miesiące), od listopada 2008 r. do grudnia 2008 r. po 1.171,27 zł, od stycznia 2009 r. do lutego 2009 r. po 1.182,27 zł, od lutego 2009 r. do lutego 2010 r. po 1.251,37 zł , w marcu 2010 r. 1,311,12 zł , od kwietnia 2010 r. do lutego 2011 r. po 1.307,12 zł , w marcu 2011 r. 1.349,17 zł , od kwietnia 2011 r. do lutego 2012 r. po 1.020,88 zł, w marcu 2012 roku 1.070,34 zł , a od kwietnia 2012 r. do września 2012 r. po 1.064,34 zł miesięcznie. Decyzją Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 21 marca 2011 r. powód został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 31 marca 2013 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w znacznym zakresie wskazując, że bezspornym było, iż powód uległ wypadkowi i doznał obrażeń ciała

oraz że za następstwa tego wypadku, na podstawie obowiązkowej umowy o odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu - sprawcy tego wypadku J. N. , odpowiedzialna jest strona pozwana. Zakres doznanych przez powoda urazów i obrażeń ciała, a także trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w łącznej wysokości 38 % został potwierdzony dokumentacją medyczną oraz opiniami biegłych lekarzy sądowych z zakresu ortopedii – traumatologii oraz biegłego psychologa , zaś niezdolność do pracy powoda początkowo całkowita a ostatnio częściowa , potwierdzona została także opinią biegłego sądowego lekarza ortopedy, a także orzeczeniami lekarza orzecznika ZUS. Natomiast kwestią sporną było przyznanie powodowi dalszego zadośćuczynienia, ponad już wypłaconą przez pozwanego kwotę 31 000 zł, a także renty uzupełniającej. Strona pozwana podnosiła bowiem, że wypłacona w toku postępowania likwidacyjnego kwota jest adekwatna do rozmiaru cierpienia i doznanej krzywdy powoda. Podstawą prawną zasądzenia zadośćuczynienia jest przepis art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc. Skutki obrażeń powoda były dla niego bardzo dotkliwe w różnych aspektach. Urazy jakich doznał stanowiły fizyczną dolegliwość, którą odczuwa po dziś dzień. Powód przeszedł 2 operacje, cierpiał z bólu, a aktualnie w wyniku wypadku z dnia 10 marca 2008 r ma blizny pooperacyjne uda i podudzia, wyszczuplenie lewego uda o 30 mm, przy ruchach w prawym stawie kolanowym stwierdza się wyczuwalne trzeszczenie, ma ograniczony ruch w lewym stawie kolanowym do kąta 90 stopni, opór świadczący o zaryglowaniu kostnym., przy ruchach znaczne trzeszczenie , przy poruszaniu się utyka na lewa nogę. Nadal wymaga leczenia stawu kolanowego będącego następstwem wcześniej wymienionych urazów i złamań, które są nieodwracalne. W dalszym ciągu wymaga prowadzenia zabiegów fizykalnych, jako przygotowanie do alloplastyki stawu w razie powstania takiej potrzeby, a nadto mimo uzyskanego zrostu złamań, nastąpiło pogorszenie ogólnego stanu zdrowia powoda w postaci częściowej dysfunkcji kończyny dolnej lewej - ograniczeń ruchu i zmian zwyrodnieniowych stawu kolanowego, jako niewątpliwych skutków wypadku, przy czym aktualny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w zakresie schorzeń i dysfunkcji narządów ruchu związanych z wypadkiem z dnia 10 marca 2008 roku wynosi 33 % . Ponadto w związku z wypadkiem powód doznał urazu psychicznego, cierpienia, niepokoju, lęku, poczucia zagrożenia i nadal doświadcza tych przeżyć. Znajduje się on w przewlekłej sytuacji stresowej z objawami nerwicowymi, wymaga wsparcia psychologicznego, a rokowanie na przyszłość jest niepewne i jest zależne od postępów w zakresie uzyskania sprawności kończyny. Przeżycia, których doświadcza w związku z wypadkiem skutkują trwałym uszczerbkiem na zdrowiu wynoszącym 5 % . Poza tym przebyte urazy kończyn dolnych nasiliły dolegliwości kręgosłupa i powód dodatkowo ostatnio musi korzystać z leczenia neurologicznego. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż wypłacone powodowi przez pozwanego zadośćuczynienie w kwocie 31.000 zł nie rekompensuje mu w pełni doznanej krzywdy, a nadto, że ze względu na niepomysłne rokowania uzasadniona jest odpowiedzialność strony pozwanej za dalsze następstwa wypadku z dnia 10 marca 2008 roku, które mogą się ujawnić u powoda w przyszłości. Za zasadne uznał Sąd przyznanie powodowi dalszej kwoty z tytułu zadośćuczynienia w wysokości 49.000zł, przy uwzględnieniu już wypłaconej mu przez stronę pozwaną kwoty 31.000 zł i zapłaconej przez sprawcę wypadku J. N. kwoty 5.000 zł, czyli łącznie 85 000 zł,

Sygn. akt II Ca 193/13

dalej zaś idące powództwo w tym zakresie oddalił (pkt I i III wyroku). Zdaniem Sądu Rejonowego zasadnym było przyznanie ustawowych odsetek w związku z opóźnieniem w zapłacie dochodzonej kwoty tytułem zadośćuczynienia dopiero od następnego dnia po wydaniu wyroku, gdyż leczenie powoda, mimo zrostu złamań nadal trwa i nie zostało

jeszcze zakończone . Za zasadne uznał Sąd także w części żądanie w zakresie renty uzupełniającej (art. 444 § 2 kc) wynikającej z różnicy dochodów między otrzymywaną rentą z ubezpieczenia społecznego a wysokością hipotetycznych zarobków, które by powód uzyskiwał, gdyby nadal pracował na tym samym stanowisku. Jak Sąd ustalił powód miał 22 letni staż pracy, był „ w sile wieku „ , był jednym z nielicznych pracowników z takim stażem, stąd za podstawę jego hipotetycznych zarobków należało wziąć co najmniej średnie zarobki pracowników tej samej Kopalni na tym samym stanowisku pracy, na którym pracował powód. Mając na uwadze, że powód wystąpił z żądaniem renty dopiero w pozwie z dnia 27 grudnia 2010 r., wniesionym 20 stycznia 2011 r., a ponadto, że powód uzyskał rentę z dniem 8 września 2008 r., zasądził Sąd Rejonowy za okres od dnia 8 września 2008 r. do grudnia 2010 r. skapitalizowaną rentę, stanowiącą różnicę między sumą hipotetycznych zarobków powoda za ten okres i sumą świadczeń z ZUS uzyskanych przez powoda tytułem renty, która to różnica stanowi kwotę 41.788,79 zł - z odsetkami ustawowymi od dnia 22 marca 2011 r. (od doręczenia odpisu pozwu w sprawie I C 39/11 stronie pozwanej) do dnia zapłaty, a za okres od 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. skapitalizowaną rentę w kwocie 72,969,01zł (jako różnicę między sumą hipotetycznych zarobków powoda za ten okres i sumą świadczeń uzyskanych z ZUS w poszczególnych miesiącach) z odsetkami ustawowymi od poszczególnych rat miesięcznych - jak w pkt. II b) sentencji wyroku. , zaś od 1 września 2012 r. dalszą rentę po 1 500 zł miesięcznie z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki. Mimo orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o częściowej niezdolności do pracy powoda od listopada 2011 r., przyjął Sąd za zasadne zasądzenie renty uzupełniającej w pełnej wysokości biorąc pod uwagę ,że powód nadal cierpi z bólu, ma problemy z poruszaniem się, mieszka w miejscowości, w której trudno o pracę, a nadto jego stan psychiczny, będący skutkiem wypadku, potwierdzony opinią biegłego psychologa, usprawiedliwia jego bezradność, frustrację graniczącą z wyczerpaniem nerwowym, sytuację stresową z objawami nerwicowymi, wymagającymi wsparcia psychologicznego, co niewątpliwie zmniejsza szanse powoda na poszukiwanie lekkiej pracy. Te zaś aspekty nie były przedmiotem badania lekarza orzecznika ZUS , gdyż powód stara się je ukrywać na zewnątrz. W ocenie Sądu Rejonowego żądanie renty w kwotach dochodzonych pozwem ponad zasądzone w pkt. II , tj. do kwoty 2.,000 zł miesięcznie nie znajduje uzasadnienia. Powód nie uzasadnił i nie udowodnił dalej idącego żądania w tym zakresie z tytułu zwiększonych potrzeb i zmniejszonych widoków na przyszłość. Nadto, jak ustalił Sąd, wszelkie wydatki poniesione na leczenie i rehabilitację, opiekę i przejazdy zgłoszone i udokumentowane lub racjonalnie uzasadnione zostały powodowi zwrócone przez stronę pozwaną w toku postępowania likwidacyjnego, natomiast w toku procesu powód ani nie uzasadnił ani nie poparł dowodami wysokości swych żądań w tym zakresie. I dlatego też ponad kwoty zasądzone, a także za okres od marca 2008 r. do 7 września 2008 r. Sąd oddalił żądanie renty, bowiem do 7 września 2008 r. powód pozostawał w stosunku pracy i uzyskiwał świadczenie z tytułu

zasiłku chorobowego. Biorąc pod uwagę wynik procesu, na podstawie art. 98 kpc zasądzone od pozwanego na rzecz powoda 2.827 zł tytułem kosztów procesu. Stosownie także do wyniku procesu obciążył Sąd Rejonowy stronę pozwaną nieuiszczonymi kosztami sądowymi (art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

W apelacji, skarżąc wyrok Sądu Rejonowego w Świdnicy w części : zasądzonej od strony pozwanej na rzecz powoda R. K. skapitalizowaną rentę uzupełniająca za okres od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 stycznia 2012 r., ponad kwotę 22.589,22 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wskazanych w pkt. II lit.b wyroku z dnia 23 listopada 2012 r.; zasądzonej od strony pozwanej na rzecz powoda rentę uzupełniająca wypłacaną od 1 września 2012 r. (płatną do 5 dnia każdego miesiąca) ponad kwotę 1000 zł miesięcznie (pkt II lit.c wyroku); zasądzonej od strony pozwanej na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 22.589,22 zł od kwot i dat wskazanych w pkt. II lit. b wyroku z dnia 23 listopada 2012 r. (pkt II lit. b wyroku) do dnia 22 listopada 2012 r.; zasądzonej od strony pozwanej na rzecz powoda odsetki ustawowe od miesięcznej renty uzupełniającej płatnej od dnia 1 września 2012 r. (do 5 dnia każdego miesiąca) w kwocie 1000 zł, liczone od dnia 5 września 2012 r. do dnia 22 listopada 2012 r. strona pozwana zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 444 § 2 kc poprzez przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym kwota 72.969,01 zł, tytułem skapitalizowanej renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. stanowi sumę odpowiednią w rozumieniu w/w przepisu;

- art. 444 § 2 kc poprzez przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym kwota 1500 zł tytułem miesięcznej renty uzupełniającej, płatnej od dnia 1 września 2012 r. (do 5 dnia każdego miesiąca) stanowi sumę odpowiednią w rozumieniu w/w przepisu;

- art. 445 kc poprzez jego błędne zastosowanie i nieuwzględnienie obowiązku wyrokowania wg stanu sprawy z chwili orzekania , a w konsekwencji zasądzenie odsetek od świadczeń rentowych wskazanych w pkt. II wyroku od dat i kwot w nim wskazanych;

- art. 481 § 1 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wymagalność roszczeń w kwotach zasądzonych w zaskarżonym wyroku istniała już w datach wskazanych w pkt. II zaskarżonego wyroku,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 321 § 1 kpc poprzez zasądzenie ponad żądanie zawarte w pkt.1 pozwu z dnia 27 grudnia 2010 r.;

- art. 233 § 1 kpc polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, co miało

Sygn. akt II Ca 193/13

swój wyraz w szczególności w przyjęciu, iż powodowi przysługuje skapitalizowana renta uzupełniająca za okres od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 72969,01 zł;

- art. 233 § 1 kpc polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, co miało swój wyraz w szczególności w przyjęciu, iż powodowi przysługuje miesięczna renta uzupełniająca płatna od dnia 1 września 2012 r. (do 5 dnia każdego miesiąca) w kwocie 1500 zł;

- art. 233 § 1 kpc poprzez niewłaściwe rozważenie zebranego materiału dowodowego, prowadzące do błędnych ustaleń faktycznych i przyjęcie, że wymagalność roszczeń rentowych powoda, zasądzonych w pkt. II wyroku powstała w datach w nim wskazanych;

- art. 328 § 2 kpc poprzez brak wyjaśnienia podstawy prawnej i faktycznej, na której oparł się Sąd rozstrzygając w zakresie odsetek od zasądzonych na rzecz powoda świadczeń rentowych.

Wskazując na powyższe strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez:

a) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda na rzecz powoda skapitalizowanej renty uzupełniającej za okres od 8 września 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. w kwocie 41.788,79 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz oddalenie roszczenia w pozostałym zakresie;

b) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda skapitalizowanej renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 22.589,22 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz oddalenie roszczenia w pozostałym zakresie;

c) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda miesięcznej renty uzupełniającej od dnia 1 września 2012 r. (płatnej do 5 dnia każdego miesiąca) w kwocie 1000 zł wraz z odsetkami ustawowymi w razie zwłoki od dnia 23 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz oddalenie roszczenia w pozostałym zakresie;

d) zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w I Instancji, poprzez rozstrzygnięcie o tych kosztach na podstawie art. 100 kpc i ich rozdzielenie stosownie do wyniku sprawy;

e) zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych,

ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód w odpowiedzi domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest częściowo uzasadniona.

Niewątpliwie należy zgodzić się z zarzutami apelacji, że zasądzona od strony pozwanej na rzecz powoda skapitalizowana renta uzupełniająca za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 72.969,01 zł jest zawyżona. Jeśli na skutek wypadku powód utracił zdolność do pracy zarobkowej i – jak przyjął Sąd Rejonowy – zasądzona kwota stanowi różnicę między sumą hipotetycznych zarobków powoda za ten okres i sumą świadczeń uzyskanych z ZUS w poszczególnych miesiącach, to różnica ta wynosi 31.089,22 zł, a nie 72.969,01zł. Należy zatem uznać, że Sąd Rejonowy dokonał w tym zakresie błędnych wyliczeń, o czym może świadczyć to, że kwoty rent za poszczególne miesiące od stycznia 2011 r. do sierpnia 2012 r. (włącznie), od których zostały naliczone odsetki za opóźnienie od dnia 5 każdego miesiąca, po zsumowaniu dają właśnie taką kwotę, przy czym oczywistym jest, że kwoty od których Sąd zasądził odsetki ustawowe, stanowią sumy odpowiadające należnej powodowi rencie za poszczególne miesiące.

Co do zasady, można też zgodzić się z apelacją, że ustalając przysługującą poszkodowanemu rentę wyrównawczą z tytułu utraconych dochodów, sąd winien wziąć pod uwagę zachowaną przez poszkodowanego zdolność do pracy niewymagającej pełnej sprawności, a więc również wysokość zarobków, jakie poszkodowany może uzyskać wykorzystując ograniczoną zdolność do pracy. Rzecz jednak w tym, że w rozpoznawanej sprawie należy przyznać rację Sądowi Rejonowemu i w przypadku powoda uwzględnić okoliczności, na które wskazywał Sąd Rejonowy, a więc to że powód nadal cierpi na dolegliwości bólowe (zażywa silne środki przeciwbólowe, a ostatnio na zalecenie neurologa przyjął serię zastrzyków) , ma problemy z poruszaniem się (porusza się o kuli), przez 22 lata pracował w (...)w B., jako operator maszyn kamieniarskich, zaś we wsi , w której mieszka i w okolicy nie ma pracy. Powód znajduje się przy tym w przewlekłej sytuacji stresowej z objawami nerwicowymi, co wymaga wsparcia psychologicznego, stąd też w aktualnej sytuacji powoda trudno uznać, że jest on w stanie podjąć czy nawet znaleźć zatrudnienie, z którego mógłby czerpać dochody.

Dlatego też, podzielił Sąd Okręgowy stanowisko Sądu Rejonowego co do przyznania powodowi renty wyrównawczej bez ograniczenia wysokości przyznanej powodowi renty uzupełniającej o wskazaną przez stronę pozwaną kwotę hipotetycznego wynagrodzenia, jakie powód mógłby uzyskać przy wykorzystaniu swoich możliwości zarobkowych. Należy bowiem zauważyć, że ograniczenie takie nie może być wynikiem przyjęcia jedynie hipotetycznej (teoretycznej) możliwości uzyskania przez powoda jakiś zarobków , ale musi wynikać z realnej oceny na rynku pracy przy uwzględnieniu istniejącej zdolności powoda do podjęcia zatrudnienia. Natomiast strona pozwana, odwołując się do samej zasady obniżenia renty wyrównawczej o wysokość zarobków, jakie – jej zdaniem – powód mógłby aktualnie

Sygn. akt II Ca 193/13

osiągać, nie wskazuje nawet w jakim charakterze powód mógłby świadczyć pracę, aby uzyskiwać podane przez nią dochody, nie kwestionując przy tym stanowiska Sądu Rejonowego co do trudnej sytuacji na rynku pracy w miejscu zamieszkania powoda.

A w związku z powyższym, stosownie do treści art. 386 § 1 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt. II b i obniżył zasądzoną na rzecz powoda skapitalizowaną rentę uzupełniającą za okres od 1 stycznia 2011r. do 31 sierpnia 2012 r. do kwoty 31.089,22 zł (pkt I sentencji).

Dalej idącą apelację strony pozwanej uznał Sąd Okręgowy za nieuzasadnioną.

Jak wskazano wyżej nie można bowiem zgodzić się ze stanowiskiem strony pozwanej, aby renta uzupełniająca należna powodowi od 1 września 2012 r., tak jak i za okres wcześniejszy (od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r.) winna być pomniejszona o wysokość dochodów, jakie powód – przy aktualnie zachowanej zdolności do wykonywania pracy zarobkowej – mógłby uzyskiwać , skoro możliwość świadczenia przez powoda pracy i uzyskiwania dochodów musi być realna, a nie tylko teoretyczna.

Nie można również podzielić stanowiska strony pozwanej, że odsetki od zasądzonych w pkt. II zaskarżonego wyroku kwot renty uzupełniającej, winien był Sąd Rejonowy zasądzić wg stanu sprawy w chwili orzekania, t.j. od dnia 23 listopada 2012 r. a nie – jak przyjął Sąd Rejonowy – od dat i kwot w nim wskazanych. Wbrew stanowisku apelującego, w uzasadnieniu skarżonego wyroku Sąd Rejonowy wyjaśnił, jakimi zasadami kierował się przy zasądzaniu powodowi odsetek od należnych mu świadczeń z tytułu renty uzupełniającej. W tym zaś miejscu należy zauważyć, jak też przyjmuje się w orzecznictwie, że odsetki – zgodnie z art. 481 kc, stanowią opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego, doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Jeżeli zatem zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia (tę samą zasadę można odnieść do żądania renty uzupełniającej) w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine kc, uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z renty, jaka należy mu się już w tym terminie i w konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie renty należnej uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu (por. wyrok SN z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11). Jeśli zatem powód skonkretyzował kwotę roszczenia rentowego w pozwie z dnia 27 grudnia 2010 r. (wniesionym w dniu 20 stycznia 2011 r.), to zasądzenie przez Sąd Rejonowy skapitalizowanej renty uzupełniającej za okres od dnia 8 września 2008 r. do 31 grudnia 2010 r., której wysokości strona pozwana nie kwestionuje, z ustawowymi odsetkami od dnia 22 marca 2011 r.,(t. j. od doręczenia stronie pozwanej pozwu w sprawie I C 39/11), a więc od dnia wezwania strony pozwanej do zapłaty renty uzupełniającej, jest prawidłowe, a przy tym odpowiadające tezie zacytowanej przez samą pozwaną w uzasadnieniu apelacji z powołaniem się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie II CSK 635/10 i dokonaną wykładnię art. 455 kc. Nie może więc być mowy o tym, że odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia rentowego strona pozwana winna płacić dopiero od dnia wyrokowania. Prawidłowo również zasądził Sąd

Rejonowy odsetki ustawowe od świadczeń rentowych, które stały się wymagalne w toku postępowania od dat uchybienia terminowi płatności poszczególnych rat renty. W uzasadnieniu wyroku z dnia 16 lutego 2011 r. Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że stosownie do treści art. 455 kc w zw. z art. 904 kc , renta uzupełniająca jest świadczeniem okresowym (według wyliczenia Sądu Rejonowego płatnym miesięcznie), stąd początek opóźnienia powinien być liczony od dat uchybienia terminowi płatności poszczególnych rat renty, a nie przy ustaleniu daty początkowej opóźnienia płatności renty.

Jak zaś słusznie podnosi powód w odpowiedzi na apelację, w przypadku powoda wysokość należnej mu od strony pozwanej renty możliwa była do ustalenia jeszcze przed wszczęciem postępowania sądowego, a przy tym była ona znana stronie pozwanej, jako dysponentce zaświadczeń z ZUS oraz zakładu pracy powoda.

W powyższym zakresie nie zachodzi zatem zarzucane w apelacji naruszenie prawa procesowego oraz materialnego przez Sąd Rejonowy i dlatego też dalej idącą apelację, jako nieuzasadnioną, Sąd Okręgowy oddalił (art. 385 kpc).

Należy przy tym zauważyć, że jakkolwiek Sąd Rejonowy pomylił się przy wyliczeniu należnej powodowi renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r., to prawidłowo obliczył koszty procesu za I instancję i tym, samym nie zachodziła potrzeba zmiany wyroku w tym zakresie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc. Strona pozwana wygrała wprawdzie apelację co do renty skapitalizowanej za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. w 4/5, jednakże przegrała ją co do żądania obniżenia należności z tytułu odsetek za opóźnienie, jak również co do renty na przyszłość, a to przemawiało za wzajemnym zniesieniem kosztów poniesionych przez strony w postępowaniu apelacyjnym.